

Siboro Geleneği

Turabdin'de inanç ve gelenek birbirinden kopmaz bir ahenk içinde olsa da, gelenekler inançla anlam bulur. Bütün geleneklerde muhakkak yaşatılan bir inanç var. Geleneği inançtan soyutlamak yanıltıcı olabilir. Genelde harcında inanç karışımı olmayan bir gelenek yapısı yok Turabdin'de.

Burada, gelenek bazen inançta somutlaşır. İnanc da gelenekte. Turabdin'deki yaşam gerçeğini anlamak için, bu topraklarda filizlenen bütün gelenek ve inançlara bu perspektiften bakılmalı. İnanç ve gelenek, Turabdin Süryanilerini ayakta tutan, yaşama anlayışını şekillendiren, düşünce yapısını biçimlendiren temel öğelerin içinde yer alır. Ruhani yaşamda yönlendirici rol oynar.

Yüzyılları aşır günümüze kadar gelebilen bu inanç gelenekleri, mesihi inanç verileriyle, yaşam koşulları içinde yoğurulup yorumlanması, yöredeki sürekliliklerine temel etken olarak gösterilebilir.

Süryanilerinin geçmişten günümüze akan bir yaşam ırmağında bütünlüğe kavuşmasını sağlayan, geçmişle bugünü arasında sağlam bir bağ oluşturan "SİBORO" ayrı bir anlam ifade etmektedir.

"Siboro" klasik Süryanice'deki "**Suboro**" sözcüğünün Surayt/konuşma dilinde hafif bir değişime uğrayan halidir. Türkçede "**muştulama, müjdeleme**" anlamına gelir. Meryem Ana'nın İsa Mesih'e gebe kalacağını bildiren müjdelemenin bir anısı olarak, her yıl 25 Mart'ta kutlanan bu bayrama Süryani Kilise'sinde "**Suboro**" denilmektedir.

Bu bayramın kutlanması, Turabdin'de evlerde yaşanan somut hazırlıkların verdiği anlamlı ama ruhani bir heyecandan sonra gerçekleşir. Hazırlıklar, bu bayramın belli başlı özelliği olan siboro örgüsü ve mayasız hamurda düğümlemektedir. Çünkü bayram sevinci, siboro örgüsü ve mayasız hamurların yoğurulmasıyla doruğa ulaşırken, çok eskilere dayanan bir inançsal geleneğin devamlılığı da burada göze çarpmaktadır.

Suboro bayramının Turabdin'de iki gelenek var: Bunun bir göstergesi olarak, bayram akşamı biri beyaz, diğeri kırmızı iki ipin örülmesiyle renkli bir sicim oluşturulur. Sicimin beyazlığı Mesih'in uluhiyetine, kırmızılığı insanlığına işaret etmektedir.

Bazı yerlerde de beyaz, kırmızı ve siyah renklerden oluşan sicimler oluşturulur. Buradaki yoruma göre üç renk, Kutsal Üçlüğe (teslise); başka yoruma göre de, siyah renk Mesih'in ıstıraplarına ve ölümüne, kırmızı çarمیhta akıtılan kanına, beyaz ise paklığına işaret etmektedir.

Bu sicim, Meryem Ana'nın nitelikleri göz önünde bulundurularak hazırlanır. **"Yaşam Ekmeği Benim"** Süryanice ilahinin eşliğinde evin bakire kızları tarafından yoğurulan mayasız hamurun üzerine haç şeklinde konulur bu sicim. Üzerine de evde mevcut bütün tahıllar eklenir. Sonra, evin damına çıkartılarak geceyi aydınlatan yıldızların ve ay ışığının altında, ilahiler söylenerek bir süre öyle bekletilir. Ruhaninin okuyacağı özel dualardan sonra, kilisedeki İncil'in altına konulur. Ayinden sonra cemaat üyelerine dağıtılır.

Geleneksel olarak, her yıl siboro gecesinde evin eski mayası yeni maya ile değiştirilir.

Bayram sabahı erkenden, o hamurdan "buğro" diye adlandırılan ayin ekmeği (burşan) yapılır. Bazı burşanlar, aile fertlerine ve akrabalara verilirken bazıları da bereket amacıyla yıl boyu evlere, tarla ve bağlara bırakılır. Arta kalanlar hayvanlara yedirilir.

Burşanların bu şekildeki dağıtımı, Mesih'in dünyaya gelişini insanlara ve doğaya müjdeleyen bir gelenek olarak kabul edilir.

Bir değneğin başında, tarla veya bağların orta kısmına yerleştiren burşanlara ulaşan ilk orakçı, burşan değneğini aldığı gibi anında kırır. Bununla hasat döneminin yorgunluğuna karşı, sırt direncinin arttırıldığına kanaat getirilir.

Siboro örgüsü için oluşturulan sicimler, aile fertleri arasında bölüştürülerek Paskalya bayramının ikinci gününe kadar kollara, parmaklara, kulaklara ve boyunlara takılır. Çıkarıldıklarında, inançsal saygının ifadesi olarak, kilise duvarlarındaki deliklere konulurlar. Veya bayramda yapılan "daşışto"yu (sütlaç) pişiren ateşte yakılırlar.

Ortak yaşamın etkileşimiyle, bu siboro geleneği Turabdin'deki farklı dinler arasında da görülmektedir. Yezidiler, bu geleneği Süryaniler gibi uygularken; Kürtler ve Mhalmiler de bu gelenek sadece örgü şeklinde kendisini göstermektedir. Mhalmilerin mavi ve beyaz iplerden ördükleri sicimlere **"Basımbar"** adı verilir. Aynı ifadeyi Arapça konuşan Süryaniler de kullanmaktadır.

Bu da gösteriyor ki, dinler farklı olsa da, bazı inanç ve gelenekler tarihin akışın içinde değişime uğramayan canlı bir birlikteliğin bölgesel yansımalarıdır. Aynı geleneğin farklı bir yorumlanmış şeklidir.

Malfono Yusuf Beğtaş